

Εθνική οικονομία και επαγγελματική ασφάλεια και υγεία

Οι κυβερνήσεις, οι νομοθέτες και οι υπηρεσίες τους επιδιώκουν τη βελτίωση της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας (ΕΑΥ), με στόχο τη μείωση του κόστους για την κοινωνία εξαιτίας των τραυματισμών στην εργασία και των ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία και την ταυτόχρονη ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εθνικής αποδοτικότητας. Η ΕΑΥ μπορεί να βελτιώσει την παραγωγικότητα:

- μειώνοντας τον αριθμό των ατόμων που συνταξιοδοτούνται πρόωρα ή δεν είναι σε θέση να εργαστούν λόγω τραυματισμού ή ασθένειας,
- μειώνοντας τις δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης και το κοινωνικό κόστος των τραυματισμών και των ασθενειών,
- ενισχύοντας την ικανότητα των ατόμων για εργασία μέσα από τη βελτίωση της υγείας τους, και
- βελτιώνοντας την παραγωγικότητα με την προαγωγή πιο αποδοτικών εργασιακών μεθόδων και τεχνολογιών.

Τα δεδομένα που βασίζονται στη διαίσθηση και την παρατήρηση δείχνουν ότι τόσο ένα υγιές άτομο όσο και μια υγιής κοινωνία συνολικά είναι πιο παραγωγικά. Σε μια γερμανική μελέτη αγοράς εργασίας βρέθηκε ότι τα προβλήματα υγείας μειώνουν τις πιθανότητες ενός ατόμου να παραμείνει πλήρως απασχολούμενο κατά 6 % και διπλασιάζουν τις πιθανότητές του να σταματήσει τελείως να εργάζεται.

Μια μελέτη της Γενικής Διεύθυνσης Υγείας και Προστασίας των Καταναλωτών ⁽¹⁾ διαπίστωσε ότι:

«Εφόσον οι λοιπές παράμετροι είναι όμοιες, ένα πλεονέκτημα πέντε ετών στο προσδόκιμο ζωής προσφέρει σε μια χώρα ετήσια αύξηση του ΑΕγχΠ κατά 0,3–0,5 %.»

Η μελέτη «Απασχόληση και άτομα με αναπηρία στην Ευρώπη το 2002» ⁽²⁾ διαπίστωσε ότι τα αίτια των μακροχρόνιων προβλημάτων υγείας ή της αναπηρίας σχετίζονται με την εργασία στο 18,4 % των περιπτώσεων.

Ένας μεγάλος όγκος ερευνών και περιπτωσιολογικών μελετών σε επιχειρήσεις υποδεικνύει ότι η ΕΑΥ μπορεί να ενισχύσει την παραγωγικότητα με διάφορους τρόπους:

- βελτιώνοντας την παραγωγικότητα των πόρων χάρη σε μικρότερες απώλειες, μικρότερες διακοπές λειτουργίας, μεγαλύτερη απόδοση λειτουργίας κλπ.,
- παράγοντας προϊόντα καλύτερης ποιότητας,
- υπαγορεύοντας στις εταιρείες να ανακαλύψουν πιο παραγωγικές μεθόδους εργασίας λόγω της ανάγκης εγκατάλειψης των παλαιών πρακτικών, και
- προωθώντας την αντικατάσταση της ξεπερασμένης και λιγότερο παραγωγικής τεχνολογίας και του εξοπλισμού.

Οι χώρες με λιγότερο ανεπτυγμένα συστήματα ΕΑΥ δαπανούν πολύ υψηλότερο ποσοστό του ΑΕγχΠ για τραυματισμούς και ασθένειες που σχετίζονται με την εργασία — στερώντας πόρους από πιο παραγωγικές δραστηριότητες.

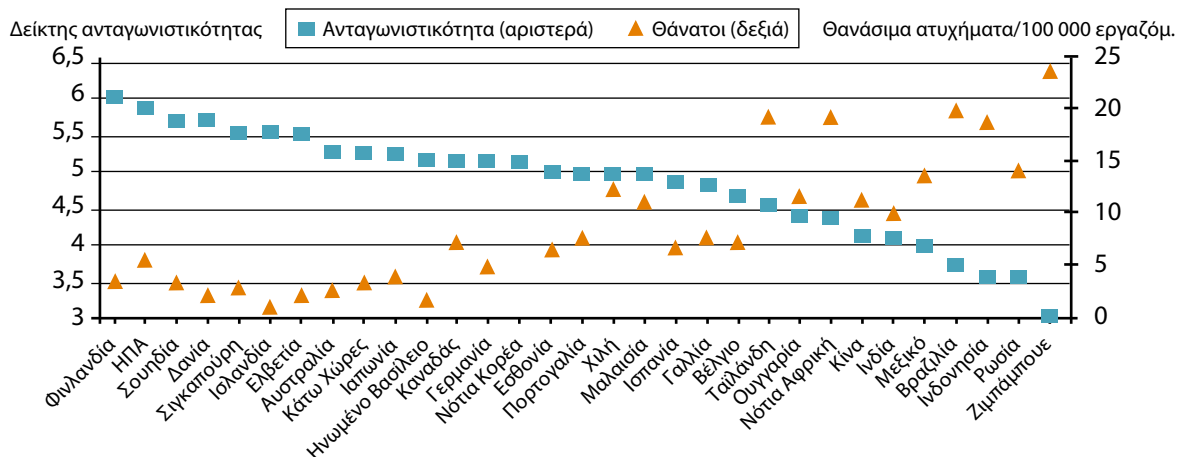
Η ΔΟΕ εκτιμά ότι το κόστος των ασθενειών και των ατυχημάτων που σχετίζονται με την εργασία ανέρχεται ως και στο 10 % του ΑΕγχΠ στη Λατινική Αμερική, σε σχέση με μόλις 2,6 έως 3,8 % στην ΕΕ.

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας συσχέτισε γραφικά την αξιολογική κατάταξη των χωρών βάσει της ανταγωνιστικότητας (με βάση την κατάταξη του Ινστιτούτου Ανάπτυξης Διοίκησης της Λωζάνης) με τη δική της αξιολογική κατάταξη βάσει της ΕΑΥ — βλέπε κατωτέρω διάγραμμα ⁽³⁾. Διαπίστωσε ότι οι χώρες με τη μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα έχουν καλύτερη αξιολόγηση σε επίπεδο ΕΑΥ. Αυτό δείχνει, το λιγότερο, ότι οι οικονομίες με χαμηλότερα επίπεδα ΕΑΥ δεν είναι πιο ανταγωνιστικές και ότι η επένδυση στην ΕΑΥ δεν γίνεται εις βάρος της ανταγωνιστικότητας.

Εθνική ανάλυση κόστους-οφέλους

Η ανάλυση κόστους-οφέλους (cost-benefit analysis — CBA) χρησιμοποιείται συχνά προκειμένου να διασφαλιστεί ότι μια ενέργεια επιτυγχάνει την κατάλληλη ισορροπία ανάμεσα στο κόστος υλοποίησης και στα οφέλη. Η CBA ορίζεται ως εξής:

«Τεχνική για την αξιολόγηση του συνολικού κόστους και του οφέλους σε χρηματικές μονάδες σε επίπεδο κοινωνίας ή ενός συγκεκριμένου έργου (...) εργαλείο που καθιστά

Διάγραμμα: Ανταγωνιστικότητα και ασφάλεια (Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ ΔΟΕ/Safework).

⁽¹⁾ The contribution of health to the economy in the European Union (http://ec.europa.eu/health/ph_overview/Documents/health_economy_en.pdf).

⁽²⁾ Για περισσότερες πληροφορίες, συμβουλευθείτε την ηλεκτρονική διεύθυνση: http://epp.eurostat.ec.eu.int/cache/ITY_OFFPUB/KS-NK-03-026/EN/KS-NK-03-026-EN.PDF.

⁽³⁾ Διάγραμμα από το «Safety in numbers», ILO (http://www.ilo.org/public/english/protection/safework/worldday/report_eng.pdf).

απτές τις οικονομικές επιπτώσεις, πράγμα που μπορεί ακολούθως να συμβάλει στις πολιτικές συζητήσεις»^(*)).

Στα οφέλη της CBA συγκαταλέγονται:

- η σύγκριση εναλλακτικών λύσεων προκειμένου να διαπιστωθεί ποια επιτυγχάνει το μεγαλύτερο όφελος με το μικρότερο κόστος,
- ο εντοπισμός των σημαντικότερων δαπανών συμμόρφωσης με στόχο τη μείωσή τους (χωρίς υποβάθμιση της EAY),
- η κατάδειξη των ωφελειών του κανονισμού,
- η καθοδήγηση των αποφάσεων των κρατών μελών σχετικά με τη σχετική σημασία των παρεμβάσεων, και
- η διασφάλιση μιας ανοικτής και διαφανούς διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

Τελικός σκοπός της CBA, όπως εφαρμόζεται από τους νομοθέτες και τα κράτη μέλη, είναι η βελτίωση της ποιότητας της διαδικασίας λήψης κανονιστικών αποφάσεων. Η χρήση χρηματικών τιμών βοηθά στη λήψη αποφάσεων που χαρακτηρίζονται από διαφάνεια και συνέπεια.

Πρέπει, ωστόσο, να αναγνωριστεί ότι η CBA έχει τα όριά της. Σύμφωνα με την Εκτελεστική Αρχή Υγείας και Ασφάλειας του Ηνωμένου Βασιλείου:

«Η CBA είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο πληροφόρησης πριν από τη λήψη αποφάσεων πολιτικής, αλλά δεν πρέπει να θεωρούμε ότι είναι πιο ακριβής απ' ό,τι επιτρέπουν τα διαθέσιμα στοιχεία»^(*).

Οι υπολογισμοί της CBA εξαρτώνται από αβέβαιες παραμέτρους και δεν μπορεί να αποτελούν παρά μέρος της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

Κίνητρα για τις επιχειρήσεις

Υπάρχει ένα γενικό ενδιαφέρον για τη χρήση κινήτρων που στοχεύουν στην ενθάρρυνση των επιχειρήσεων ώστε να προβούν σε βελτιώσεις της EAY. Η έρευνα δείχνει ότι οι βασικοί επιχειρηματικοί παράγοντες που κινητοποιούν τις επιχειρήσεις είναι οι εξής:

- η προβολή τους ως κοινωνικά υπεύθυνων και καλά διοικούμενων οργανισμών,
- η ικανοποίηση των προσδοκιών των πελατών τους όσον αφορά την EAY,
- η μείωση της ασφαλιστικής δαπάνης,
- η διατήρηση της παραγωγικότητας, της καλής ψυχολογίας και η βελτίωση της ικανότητάς τους να προσλαμβάνουν και να εξασφαλίζουν την αφοσίωση εξειδικευμένων εργαζομένων, και
- η μείωση των απουσιών λόγω ασθένειας.

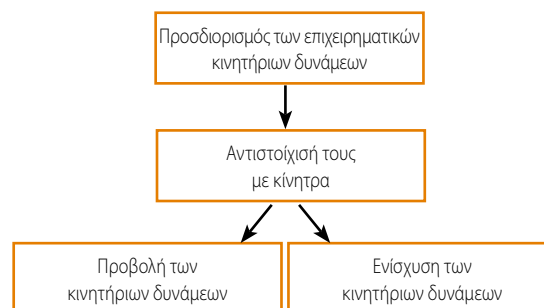
Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ανάληψη μιας σειράς πρωτοβουλιών προκειμένου να πειστούν οι επιχειρήσεις για το επιχειρηματικό αντίκρισμα (όφελος) της EAY και να συσχετιστεί σαφέστερα η EAY και η επιχειρηματική απόδοση. Οι πρωτοβουλίες αυτές έχουν διάφορους στόχους.

1. Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης ως προς τα οφέλη της EAY

Οι επιχειρήσεις τείνουν να βασίζονται στο λεγόμενο «κριτικό πνεύμα» όταν εξετάζουν το επιχειρηματικό αντίκρισμα της EAY. Δεν φαίνεται να επιδιώκουν τη διενέργεια CBA με αριθμητικά στοιχεία εν είδει πρωταρχικής απόδειξης για το αντίκρισμα της EAY. Έτσι, σχεδιάστηκε μια σειρά πρωτοβουλιών με στόχο να αναδειχθούν οι επιχειρηματικοί παράγοντες επιτυχίας που σχετίζονται με την EAY, όπως η φήμη, οι απαιτήσεις της αλυσίδας εφοδιασμού, ο έλεγχος κόστους (π.χ. της ασφαλιστικής δαπάνης) και η δραστηριοποίηση του προσωπικού. Επειδή πολλοί από αυτούς τους παράγοντες είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν (ιδίως στις μικρές επιχειρήσεις), αυτό συντείνει στην προώθηση του επιχειρηματικού αντικρίσματος βάσει ποιοτικών στοιχείων παρά με χρήση μιας αριθμητικής CBA.

2. Σύνδεση των επιδόσεων σε επίπεδο EAY με επιχειρηματικές ανταμοιβές

Μια σειρά παραμέτρων διαμορφώνουν το σχεδιασμό, τη φύση και το εύρος των κινήτρων.

Εν πρώτοις, τα κίνητρα πρέπει να συσχετίζονται με εκείνους τους επιχειρηματικούς παράγοντες που προσδιορίζονται ως κινητήριες δυνάμεις για τις επιχειρήσεις, με βασικότερους τη φήμη, την αλυσίδα εφοδιασμού, την ασφάλιση, την παραγωγικότητα και την καλή ψυχολογία του προσωπικού.

Δεύτερον, ένας κεντρικός στόχος είναι η μεγιστοποίηση της σύνδεσης ανάμεσα στις επιδόσεις των επιχειρήσεων σε επίπεδο EAY και στα εν λόγω κίνητρα. Οι επιχειρήσεις πρέπει να πιστέψουν ότι ο βαθμός ανταμοιβής θα αντανάκλα τις επιδόσεις τους στην EAY.

Τρίτον, τα κίνητρα για τη βελτίωση της EAY είναι δυνατό να επεκτείνονται. Π.χ., το κράτος μπορεί να απαιτήσει την ικανοποίηση ορισμένων κριτηρίων EAY από τους αναδόχους.

Τέλος, ο βαθμός στον οποίο τα εν λόγω κίνητρα θα επηρεάσουν τις επιχειρήσεις ποικίλλει από επιχείρηση σε επιχείρηση ανάλογα με το μέγεθός τους και τον τομέα. Π.χ., οι κατασκευαστικές εταιρείες ενδέχεται να επηρεαστούν περισσότερο από τις απαιτήσεις των πελατών τους από ό,τι οι μικρές επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου.

Μεταξύ των συνθέςτερων κινήτρων συγκαταλέγονται:

- η αναγνώριση της ικανοποιητικής ή ανεπαρκούς επίδοσης στον τομέα της EAY μέσω βραβείων και δημοσιότητας,
- η ενθάρρυνση της δημοσιοποίησης των επιδόσεων στον τομέα της EAY,
- η σύνδεση της ασφαλιστικής δαπάνης με τις επιδόσεις στην EAY,
- η συμπερίληψη κριτηρίων EAY στην επιλογή των αναδόχων, και
- η ενθάρρυνση του ενδιαφέροντος των επενδυτών.

3. Παροχή οικονομικής υποστήριξης και υποστήριξης στην EAY

Το κόστος των βελτιώσεων σε επίπεδο EAY και η έλλειψη εμπειρογνομosύνης στις επιχειρήσεις μπορεί να αποθαρρύνει τις απαιτούμενες βελτιώσεις. Κατά συνέπεια, ορισμένα κίνητρα αποβλέπουν στη μείωση ή το συμψηφισμό του κόστους της EAY και στην παροχή πρόσβασης σε συμβουλές χαμηλού κόστους ή και σε δωρεάν συμβουλές. Στις δράσεις αυτής της κατηγορίας συγκαταλέγονται φορολογικά κίνητρα, επιδοτήσεις και επιχορηγήσεις για τις μικρές επιχειρήσεις καθώς και παροχή συμβουλών και υποστήριξης χαμηλού κόστους.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την EAY και τις οικονομικές επιδόσεις διατίθενται στη διεύθυνση <http://osha.europa.eu/topics/business/performance>.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την EAY και τις οικονομικές επιδόσεις διατίθενται για την Ελλάδα και την Κύπρο αντίστοιχα στις διευθύνσεις <http://www.yrak.gr> και <http://www.mlsi.gov.cy/dli>.

^(*) «The costs and benefits of occupational safety and health» (<http://www.eurofound.eu.int/publications/files/EF9844EN.pdf>).

^(*) N. Hallet, «The UK experience», *Περιοδικό του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία*, αριθ. 1, 1999.